

A továbbiakban, ha 2 pont közti körívet említünk más megjelölés nélkül, akkor ezen a rövidebb ívet értjük. Az $\ddot{O}$ szabályos ötszög, ill. a H szabályos hétszög két szomszédos csúcsa közti ívet $\ddot{O}$ -ívnek, ill. H -ívnek nevezzük. – Bármelyik $\ddot{O}$ -íven van csúcsa H -nak, mert – a kör területét p -vel jelölve – az $\ddot{O}$ -ív hossza $p/5$, a H -ívé $p/7$,

$$(1) \quad \frac{p}{7} < \frac{p}{5} \quad \left(< \frac{p}{2} \right),$$

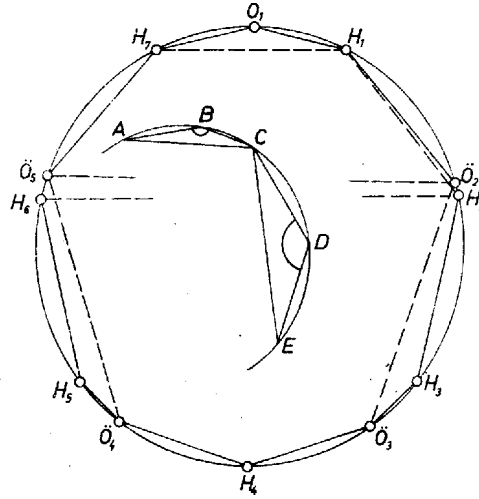
nem lehet tehát, hogy egy H -ív magába zárjon egy $\ddot{O}$ -ívet. Másrészt egy $\ddot{O}$ -íven H -nak legföljebb két csúcsa lehet, mert 3 egymás utáni H -csúcs 2 H -ívet ad, és

$$2 \cdot \frac{p}{7} > \frac{p}{5}$$

miatt egy $\ddot{O}$ -ív nem zárhat magába két, egymás utáni H -ívet.

Így $\ddot{O}$ -nek 3 ívén 1–1 csúcsa van H -nak, 2 ívén pedig 2–2 csúcsa. Az utóbbi két $\ddot{O}$ -ív nem szomszédos; ha ugyanis egymás utániak volnának, a rajtuk levő 4 H -csúcs 3 egymás utáni H -ívet adna, márpedig

$$3 \cdot \frac{p}{7} > 2 \cdot \frac{p}{5}.$$

Választhatjuk ezek alapján $\ddot{O}$ és H csúcsainak indexelését úgy, hogy az $\ddot{O}_2\ddot{O}_3$ és $\ddot{O}_4\ddot{O}_5$ íveken legyen 2–2 H -csúcs, H_1 az $\ddot{O}_1\ddot{O}_2$ íven legyen, és az indexek ugyanabban a forgásirányban növekedjenek. Így a kérdéses T tizenkétszög egymás utáni csúcsai $\ddot{O}_1, H_1, \ddot{O}_2, H_2, H_3, \ddot{O}_3, H_4, \ddot{O}_4, H_5, H_6, \ddot{O}_5, H_7$.

T két szöge helyett elég összehasonlítani azt a két húrt, melynek végpontjai T -nek a szög csúcsával szomszédos csúcsai. Pl. a $H_7\ddot{O}_1H_1$ és $H_1\ddot{O}_2H_2$ szögek esetében $H_7H_1 = H_1H_2$, mint H oldalai, így a körnek a két szög szárai közti – félkörnél nagyobb – $H_7H_2H_1$ és $H_1H_7H_2$ ívei egyenlők, ezért a mondott két szög is egyenlő, hiszen a mondott íveken nyugvó kerületi szögek. Ugyanígy T -nek mindegyik $\ddot{O}_i$ ($i = 1, 2, 3, 4, 5$) csúcsnál levő szöge ugyanakkora.

Általában hasonlóan, ha A, B, C, D, E egy félkörnél kisebb körívnek egymás utáni pontjai, és $AC < CE$, akkor $ABC < CDE$, mert az ABC ív kisebb a CDE ívnél, így a B -t nem tartalmazó AC ív nagyobb, mint a D -t nem tartalmazó CE ív. Ha pedig $AC = CE$, akkor ugyanígy $ABC = CDE$.

Eszerint T -ben a H_1, H_4, H_7 csúcsoknál is egyenlő szögek vannak, továbbá pl. $\ddot{O}_1H_1\ddot{O}_2 < H_7\ddot{O}_1H_1$, mert (1)-ből $\ddot{O}_1\ddot{O}_2 > H_7H_1$. Hátra vannak a H_2, H_3, H_5, H_6 csúcsnál levő szögek. Mindezek az előbbi kétféle szögnagyságtól különböző, és nagyságra nézve közékú eső szögek, mert pl. $\ddot{O}_2H_3$ és $H_2\ddot{O}_3$ a H_2H_3 -nál nagyobb, $\ddot{O}_2\ddot{O}_3$ -nál viszont kisebb (tehát félkörnél is kisebb) ívek, ezért ugyanez áll a végpontjaik közti húrokra is.

Továbbá e 4 szög egymástól is különböző. A H_2 -et a többi három bármelyikével egyenlőnek véve ellentmondásra jutunk. $H_2 = H_3$ esetén $\ddot{O}_2$ és H_3 , valamint $\ddot{O}_3$ és H_2 egyenlő húrok és ívek végpontjai, az utóbbiakból közös részüket, a H_2H_3 ívet elhagyva $\ddot{O}_2H_2$ és $\ddot{O}_3H_3$ is egyenlő ívek, így pedig az $\ddot{O}_2\ddot{O}_3$ és H_2H_3 húrok párhuzamosak, és közös felező merőlegesük $\ddot{O}$ -nek és H -nak közös szimmetriatengelye, a föltevésellentétben. (Egyszermind a szemben levő $\ddot{O}_5$ és H_6 egybeesnék.) Ugyanígy adódik $H_5 = H_6$ -ból $H_5H_6 \parallel \ddot{O}_4\ddot{O}_5$.

Hasonlóan a $H_2 = H_6$ föltevésből (és $H_3 = H_5$ -ből is) $\ddot{O}_2H_3 = \ddot{O}_5H_5$, $\ddot{O}_2H_2 = \ddot{O}_5H_6$, $H_2H_6 \parallel \ddot{O}_2\ddot{O}_5$ következnek.

Végül a $H_2 = H_5$ (és $H_3 = H_6$) föltevésből $\ddot{O}_2H_3 = \ddot{O}_4H_6$ mindkét oldalhoz hozzáadva a köztük levő $H_3\ddot{O}_4$ ívet, $\ddot{O}_2\ddot{O}_4 = H_3H_6$, azaz $2p/5 = 3p/7$ következik, ami nem igaz.

Mindezek szerint T szögei között 6 különböző érték fordul elő.

Bauer Katalin (Budapest, Berzsenyi D. g. II. o. t.)

Sándor Péter (Pannonhalma, Bencés g. I. o. t.)